

ЧАСТ 1 от УЕБИНАР 3

Предизвикателството Общуване: Да говорим на един език

Анна Манолева, логопед, РАСТ терапевт, PECS

Уменията за общуване са най-голямото предизвикателство за децата с аутизъм. Защото точно нарушенията в общуването са основанието за поставяне на диагноза от аутистичния спектър. Развиването на тези умения още в ранна възраст е приоритетна задача за специалистите и за семейството.

Развитието на общуването следва определени етапи, които са логично и йерархично подредени, и които следват спецификата на неврологичното, психичното, двигателното, емоционалното и познавателното развитие на детето.

Всеки елемент на общуването се крепи на предходния и надгражда уменията от него. Така уменията от един етап стават основа за развитието на уменията от по-горен етап.

Но как да научим детето да разбира това, което му казваме, и да говори, така че да го разбираме?

По аналогия на растежа на едно дърво, общуването е процес, който следва да бъде „посаден и развит“ у детето, тъй като той не се случва спонтанно или детето го прави по неподходящ, асоциален начин.

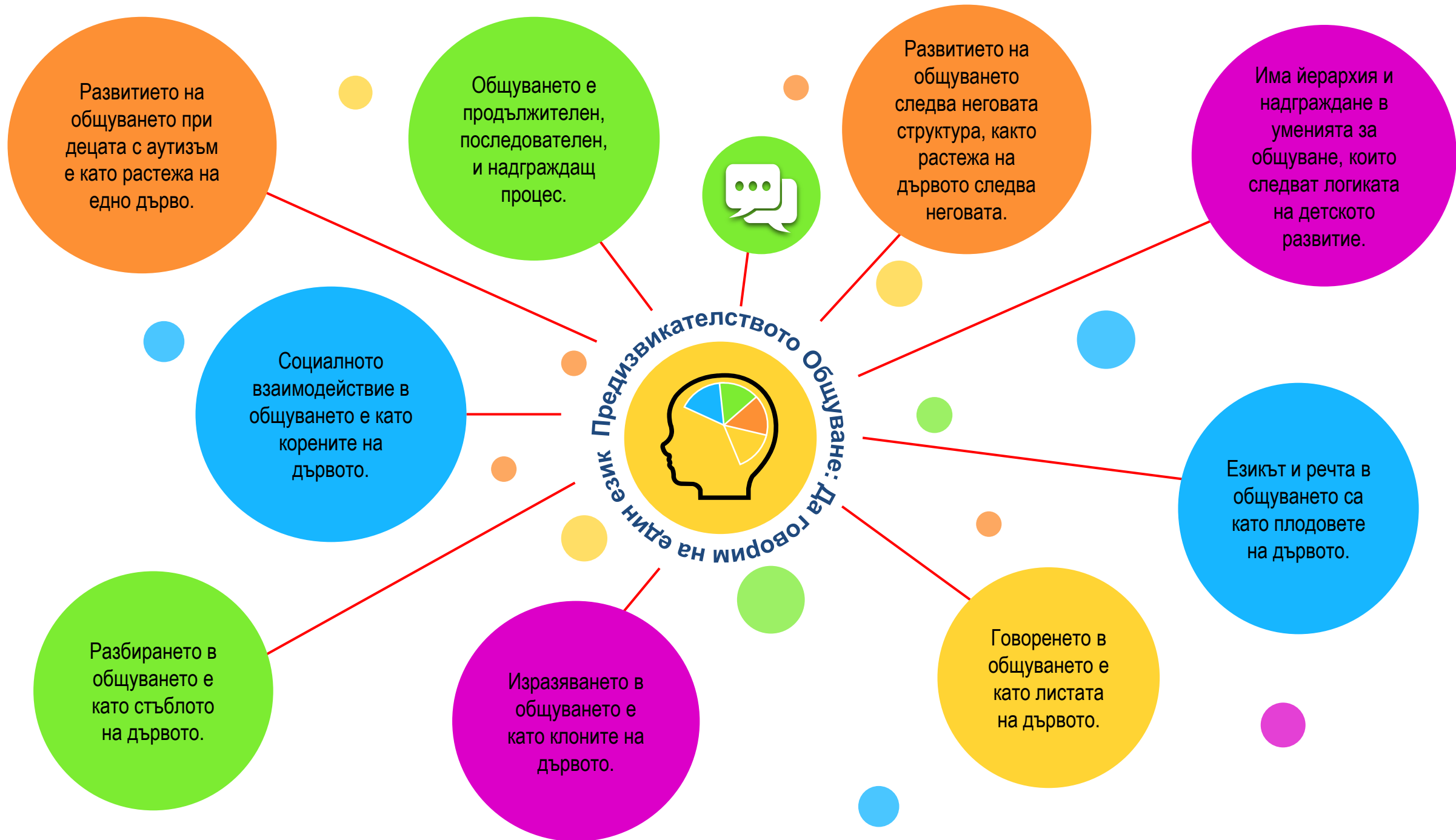
**ЩЕ НАМЕРИТЕ УЕБИНАРА
ТУК: bapid.com**

**ЗА ВРЪЗКА С НАС:
proekti.aa@gmail.com**

Общуването при децата с аутизъм не може да се случи изведнъж. То е продължителен, последователен и надграждащ процес. Отнема време, за да се развият основните умения у детето. Трябва търпение, постоянство и ежедневно практикуване, така че всяко едно умение да бъде „посадено“ у детето или да му бъде показано, да бъде развито у него чрез упражнения и използване, и накрая да бъде затвърдено и автоматизирано, така че детето да си служи с него с различни хора, на различни места, по съответен начин.

Елементите на общуването са:

- ✓ Социално взаимодействие
- ✓ Разбиране
- ✓ Изразяване
- ✓ Говорене
- ✓ Език и реч

ЧАСТ 2 от УЕБИНАР 3

Предизвикателството Общуване: Да говорим на един език

Анна Манолева, логопед, РАСТ терапевт, PECS

Изграждането на **социално взаимодействие** между вас и детето е задължителната основа за формиране и развиване на следващите социо-комуникативни умения у детето като разбиране, изразяване, говор, език и реч.

ЩЕ НАМЕРИТЕ УЕБИНАРА
ТУК: bapid.com

Когато детето играе с вас; поглежда ви и ви подава играчките; когато търси от вас дадена играчка, която в момента вие държите; когато се смее и ви показва, че иска още да го гъделичкате или гоните из стаята; когато идва при вас и ви води на определено място, за да направите нещо; тогава то взаимодейства с вас по социален начин.

Детето се включва в **двупосочно взаимодействие** с вас, в което то влиза в контакт – физически и емоционален, осъществява **двупосочни интеракции** с вас по време на този контакт, като главните елементи на тези интеракции са вземане и даване – на играчки, обекти, действия, емоции, преживявания, поглед, лицева експресия, вокализации и евентуално, но не задължително, думи и изречения.

Продължаваме с **развиването на разбирането** у детето. Това умение е свързано със знанието на детето, че думите представляват конкретни значения на обектите от света около него. Това знание не е даденост, то се формира и следва опита на детето. Детето ще се научи да разбира думите, когато ги чува и когато ги преживява – вижда обектите, държи ги, манипулира с тях, извършва действията, прави нещата. И това става ден след ден, игра след игра, ситуация след ситуация.

Когато си подавате топка, тичате в парка, седите на масата по време на вечеря – детето ще прави нещо - а вие ще му давате име или дума за това нещо; детето ще държи нещо – и вие отново ще му давате име, т.е. дума за него. Детето ще прави това многократно и често, защото му е любима игра, или пък е задължителна дейност от дневния му режим, и така то ще свързва тези думи с конкретните обекти и действия, и ще учи тяхното значение.

ЗА ВРЪЗКА С НАС:
proekti.aa@gmail.com

ЧАСТ 3 от УЕБИНАР 3

Предизвикателството Общуване: Да говорим на един език

Анна Манолева, логопед, РАСТ терапевт, PECS

ЗА ВРЪЗКА С НАС:
proekti.aa@gmail.com

ЩЕ НАМЕРИТЕ УЕБИНАРА
ТУК: bapid.com

Продължаваме с **развиване на изразяването и говора** или уменията на детето да сигнализира какво иска и от какво се нуждае в даден момент, като ви го каже или покаже. То може да прави това вербално с думи или невербално с поведението си. Важното е да насочи това поведение или думите към вас и да ви покаже, че очаква нещо от вас. Така детето ще изпраща целенасочени вербални или невербални съобщения, които адресира до вас, за да задоволи своите нужди, жалания и намерения.

Това, което детето би поискало логично ще е свързано с неговите базови нужди и потребности, каквито са тези от храна, вода, тоалетна, почивка, сън. Това, което то ще инициира, ще търси и ще иска да получи, ще бъде свързано и с неговите сензорни нужди или специфични интереси. Може би ще отказва нещата, които не харесва и не иска, но ще търси тези, които са му любими. Следователно, това ще са думите, които ще чува и учи от вас, ще повтаря след вас и ще казва на вас.

Наблюдавайте детето си и се опитайте да разберете по какъв начин то ви показва, че е гладно, жадно, уморено. Открийте какво прави и как го прави, за да ви покаже, че иска да му дадете любимите играчки. Дали ви води на желаното място или дърпа ръката ви, за да достигне желания обект. Дали бута ръката ви, дали ви поглежда, вокализира или ви се усмихва с глас. Щом разберете как сега вашето дете изразява всичко това към вас, ще ви бъде по-лесно да планирате как да замените неговите поведенчески прояви с думи или друга алтернативна форма на изразяване, която да бъде по-социално приемлива.

Най-силният мотиватор за детето да говори ще бъде да получи това, което иска. Така първите думи на детето ще дойдат от неговите желания и интереси. Когато то започне да избира какво иска, ще се научи да го казва с думи. Изборът е първата крачка към успешно проговаряне на детето, успешната комуникация между него и вас, и развиването на общуване, което е целенасочено, функционално и двупосочно.

Предизвикателството Общуване: Да говорим на един език

Детето инициира любими игри и дейности с вас като ви подканя да направите нещо, като ви води до желано място или ви посочва желан обект.

Детето изразява нужда към вас с дума, жест или поведение, когато иска да получи вода, храна, тоалетна, сън, почивка.

Детето изразява желание към вас с дума, жест или поведение, когато иска да получи или направи нещо, което харесва.

Детето изразява намерение към вас с дума, жест или поведение, когато иска да получи нещо желано.

Детето изразява нуждите и желанията си към вас и очаква да му съдействате, за да ги удовлетвори и получи.

Най-силният мотиватор за детето да говори, ще бъде да получи това, което иска.

Детето търси помощ, съдействие, внимание, информация от вас.

Детето използва думи за обекти, действия, описания и ги повтаря след вас или ги казва на вас, докато играете заедно.

Детето изразява отказ с дума, жест или поведение, когато не иска да получи или направи нещо.

Детето търси вниманието ви с дума, жест или поведение, когато иска да играете или правите нещо заедно.

ЧАСТ 4 от УЕБИНАР 3

Предизвикателството Общуване: Да говорим на един език

Анна Манолева, логопед, РАСТ терапевт, PECS

Последната част остава за някои важни условия, без които не можем да развием уменията за общуване при децата с аутизъм. Осигуряването на тези фактори за детето ще помогне на вас по-успешно да го подкрепяте във взаимодействието му с вас, и на него - по-лесно, по-често и по-функционално да общува с вас.

За правилното развитие на общуването трябва „плодородна почва“ и такава е именно **социалната и семейна среда**, която родителите му създават. **Позитивното отношение**, което детето ще получава по време на съвместните ви игри и занимания, ще го мотивира да участва в тях, да ги инициира и да ви търси за още. А **разнообразието от игри и дейности**, ще му позволи да учи нови умения, да разбира езика и да го използва говорейки.

ЩЕ НАМЕРИТЕ УЕБИНАРА
ТУК: bapid.com

Заниманията с детето трябва да бъдат **редовни и умерени**. Т.е. нито прекалено сложни, нито прекалено дълги, нито пък прекалено объркващи, за да имат правилен ефект върху уменията му за общуване. Затова прилагайте **индивидуален подход** и следвайте конкретните особености и ниво на функциониране на вашето дете.

Общуването е процес на взаимодействие на детето с друг - не със себе си или с обект. Наличието на това условие се подsigурява само с участието на хора, с които то да взаимодейства. Първите хора, с които то ще общува, сте вие – родителите му. В този смисъл интеракциите между вас и детето ви ще бъдат първите му възможности да усвои социо-комуникативни умения и първите му опити да ги практикува. Вие родителите ще бъдете първите му учители и ще имате централна роля в общуването с вашите деца и в тяхното общуване с вас. Това поставя **семейната среда** на централна и ключова позиция.

Факторите за развитие на общуването са:

- ✓ Социална среда
- ✓ Позитивно отношение
- ✓ Игри и дейности
- ✓ Специфични условия
- ✓ Индивидуален подход

ЗА ВРЪЗКА С НАС:
proekti.aa@gmail.com

Предизвикателството Общуване: Да говорим на един език

Реалните ситуации от ежедневието на детето са най-естествената среда за него.

Най-лесен и най-бърз контакт с детето ще имате през неговите интереси.

Включете се в игрите на детето с физически, телесен, емоционален и вербален контакт.

Използвайте ежедневните ситуации и дейности, които са структурирани, многократни, повтарящи се, познати и предвидими за детето.

Само в двупосочни интеракции с другите детето може да развива и упражнява умения за общуване.

Семейството е първата социална среда за детето.

Адаптирайте и структурирайте средата и вашите изисквания.

Намалете доминиращата си роля и позволете на детето да води и насочва играта. Бъдете участник, а не обучител.

Ежедневното общуване между детето и родителя е най-ключовият фактор за успех.

Наблюдавайте детето, разбирайте го и реагирайте по начин, съответстващ на нуждите и желанията му.

Реагирайте позитивно и награждаващо.

Следвайте принципа на „вземане и даване“. Редувайте се с детето.

Намерете силните страни на детето и ги развивайте. Помнете, че всяко дете е уникално и специално.